

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ
І ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ**
Кафедра Соціальної роботи та реабілітації

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Декан факультету

_____ Савицька І.М.

“ _____ ” _____ 2025 р.

“СХВАЛЕНО”

на засіданні кафедри _____

протокол №3 від “26” березня 2025 р.

Завідувач кафедри _____ Сопівник І.В.

”РОЗГЛЯНУТО ”

Гарант ОП

Соціальна робота та консультування

_____ Осадченко І.І.

**РОБОЧА ПРОГРАМА
НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
СОЦІАЛЬНА РОБОТА З СІМ'ЯМИ, ДІТЬМИ ТА МОЛОДДЮ**

Галузь знань І «Охорона здоров'я та соціальне забезпечення»

Спеціальність І 10 «Соціальна робота та консультування»

Освітня програма «Соціальна робота та консультування»

Факультет Гуманітарно-педагогічний

Розробники:

завідувач кафедри соціальної роботи та реабілітації, доктор педагогічних наук,
професор **Ірина СОПІВНИК**,

доцент кафедри соціальної роботи та реабілітації, кандидат педагогічних наук
Ірина ПЄША

асистент кафедри соціальної роботи та реабілітації **Вікторія ГАЛАЙДЮК**

Київ – 2025 р.

Опис навчальної дисципліни «Соціальна робота з сім'ями, дітьми та молоддю»

Освітній компонент «Соціальна робота з сім'ями, дітьми та молоддю» є нормативним (цикл загальної підготовки).

Галузь знань, спеціальність, освітня програма, освітній ступінь		
Освітній ступінь	бакалавр	
Спеціальність	I 10 «Соціальна робота та консультування»	
Освітня програма	Соціальна робота та консультування	
Характеристика навчальної дисципліни		
Вид	обов'язкова	
Загальна кількість годин	120	
Кількість кредитів ECTS	4	
Кількість змістових модулів	2	
Курсовий проект (робота) (за наявності)	-	
Форма контролю	екзамен	
Показники навчальної дисципліни для денної та заочної форм здобуття вищої освіти		
	Форма здобуття вищої освіти	
	денна	заочна
Курс (рік підготовки)	1	1
Семестр	1	1
Лекційні заняття	30 год.	6 год.
Практичні, семінарські заняття	30 год.	6 год.
Лабораторні заняття	-.	-.
Самостійна робота	60 год.	108 год.
Кількість тижневих аудиторних годин для денної форми здобуття вищої освіти	4 год.	

1. Мета, компетентності та програмні результати навчальної дисципліни

Мета: сформувати у студентів цілісне бачення соціальної роботи із сім'ями, дітьми і молоддю. Головна увага на заняттях приділяється оволодінню уміннями планувати, організовувати та здійснювати соціальну роботу із сім'ями, дітьми і молоддю, вирішення проблем теоретичного і практичного характеру.

Набуття компетентностей:

інтегральна компетентність (ІК): Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у соціальній сфері або у процесі навчання, що передбачає застосування певних теорій та методів соціальної роботи і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

загальні компетентності (ЗК):

ФК 5. Здатність до виявлення, соціального інспектування і оцінки потреб вразливих категорій громадян, у тому числі які опинилися в складних життєвих обставинах.

ФК 6. Знання і розуміння організації та функціонування системи соціального захисту і соціальних служб.

ФК 9. Здатність оцінювати соціальні проблеми, потреби, особливості та ресурси клієнтів, в тому числі на етапі раннього втручання.

ФК 11. Здатність до надання допомоги та підтримки клієнтам із врахуванням їх індивідуальних потреб, вікових відмінностей, гендерних, етнічних та інших особливостей, в тому числі на етапі раннього втручання.

ФК 20. Здатність до сприяння підвищенню добробуту і соціального захисту осіб, здійснення соціальної допомоги та надання підтримки тим, хто перебуває у складних життєвих обставинах.

Програмні результати навчання (ПРН):

ПРН 5. Теоретично аргументувати шляхи подолання проблем та складних життєвих обставин, обирати ефективні методи їх вирішення, передбачати наслідки.

ПРН 7. Використовувати спеціалізоване програмне забезпечення у ході розв'язання професійних завдань, в тому числі на етапі раннього втручання

ПРН 11. Використовувати методи профілактики для запобігання можливих відхилень у психічному розвитку, порушень поведінки, міжособистісних стосунків, для розв'язання конфліктів, попередження соціальних ризиків та складних життєвих обставин.

ПРН 13. Використовувати методи соціальної діагностики у процесі оцінювання проблем, потреб, специфічних особливостей та ресурсів клієнтів.

ПРН 14. Самостійно визначати ті обставини, у з'ясуванні яких потрібна соціальна допомога.

ПРН 19. Виявляти сильні сторони та залучати особистісні ресурси клієнтів, ресурси соціальної групи і громади для розв'язання їх проблем, виходу із складних життєвих обставин.

ПРН 20. Виявляти етичні дилеми та суперечності у професійній діяльності та застосовувати засоби супервізії для їх розв'язання, в тому числі на етапі раннього втручання.

ПРН 21. Демонструвати толерантну поведінку, виявляти повагу до культурних, релігійних, етнічних відмінностей, розрізняти вплив стереотипів та упереджень.

2. Програма та структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин												
	денна форма							заочна форма					
	тижні	усьо го	у тому числі					усього	у тому числі				
			л	п	л	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.
Модуль 1. <i>Теоретико-методичні засади соціальної роботи з сім'ями, дітьми та молоддю</i>													
Тема 1. Державна система соціальної підтримки сімей, дітей та молоді	1	8	2	2			4	8		2			6
Тема 2. Методи соціальної роботи з сім'ями, дітьми та молоддю	2-3	16	4	4			8	16	2				14
Тема 3. Оцінка потреб у соціальних послугах	4-5	16	4	4			8	16		2			14
Тема 4. Соціальні послуги, що надаються сім'ям, дітям та молоді	6-7	16	4	4			8	16	2				14
Разом за модулем 1		56	14	14			28	56	4	4			48
Модуль 2. <i>Практичні аспекти соціальної роботи з сім'ями, дітьми та молоддю</i>													
Тема 1. Соціальна робота з сім'ями	8-9	16	4	4			8	16	2				14
Тема 2. Державна політика у сфері соціального захисту дітей	10-11	16	4	4			8	16		2			14
Тема 3. Соціальна робота у сфері захисту прав та інтересів дітей соціально-вразливих категорій	12-13	16	4	4			8	16	2				14

Тема 4. Соціальна робота з молоддю	14-15	16	4	4			8	16		2			14
Разом за модулем 2		64	16	16			32	64	4	4			56
Усього годин		120	30	30			60	120	8	8			104
Курсовий проект (робота) з _____ (якщо є в навчальному плані)													
Усього годин	120		30	30			60	120	8	8			104

3. Теми лекцій

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Державна система соціальної підтримки сімей, дітей та молоді	2
2	Методи соціальної роботи з сім'ями, дітьми та молоддю	4
3	Оцінка потреб у соціальних послугах	4
4	Соціальні послуги, що надаються сім'ям, дітям та молоді	4
5	Соціальна робота з сім'ями	4
6	Державна політика у сфері соціального захисту дітей	4
7	Соціальна робота у сфері захисту прав та інтересів дітей соціально-вразливих категорій	4
8	Соціальна робота з молоддю	4

4. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Державна система соціальної підтримки сімей, дітей та молоді	2
2	Методи соціальної роботи з сім'ями, дітьми та молоддю	4
3	Оцінка потреб у соціальних послугах	4
4	Соціальні послуги, що надаються сім'ям, дітям та молоді	4
5	Соціальна робота з сім'ями	4
6	Державна політика у сфері соціального захисту дітей	4
7	Соціальна робота у сфері захисту прав та інтересів дітей соціально-вразливих категорій	4
8	Соціальна робота з молоддю	4

5. Теми самостійної роботи

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Аналітичний огляд чинного законодавства України, яке регламентує державну систему соціальної підтримки (щонайменше 3 нормативно-правові акти).	6
2	Основні суб'єкти, форми і механізми підтримки. Класифікація методів соціальної роботи з прикладами для кожної категорії отримувачів соціальних послуг	14
3	Оцінка потреб сім'ї (опис ситуації надається або складається самостійно). Пріоритетні напрями допомоги та соціальні послуги	14
4	Аналіз 10 соціальних послуг, що надаються зазначеним категоріям населення в Україні	14
5	План втручання соціального працівника на 3 етапи (діагностика – допомога – супровід).	14
6	Державна політика щодо дітей в умовах воєнного стану: виклики та перспективи	14
7	Проаналізуйте одне судове або адміністративне рішення (або ситуацію із	14

	практики) щодо порушення прав дитини. Визначте, яка могла б бути роль соціального працівника у цій справі, і запропонуйте дії щодо попередження подібних випадків.	
8	Створіть інформаційний буклет або презентацію для молоді (16–24 роки) на тему: <i>"Можливості для самореалізації та соціальної підтримки в Україні"</i> .	14

6. Методи та засоби діагностики результатів навчання:

- усне або письмове опитування;
- співбесіда;
- тестування;
- захист практичних робіт, проєктів;
- самооцінювання.

7. Методи навчання:

- метод проблемного навчання;
- метод практико-орієнтованого навчання;
- кейс-метод;
- метод проєктного навчання;
- метод перевернутого класу, змішаного навчання;
- метод навчання через дослідження;
- метод навчальних дискусій та дебат;
- метод командної роботи, мозкового штурму
- метод гейміфікованого навчання.

8. Оцінювання результатів навчання.

Оцінювання знань здобувача вищої освіти відбувається за 100-бальною шкалою і переводиться в національну оцінку згідно чинного «Положення про екзамени та заліки у НУБіП України»

8.1. Розподіл балів за видами навчальної діяльності

Вид навчальної діяльності	Результати навчання	Оцінювання
Модуль 1. Теоретико-методичні засади соціальної роботи з сім'ями, дітьми та молоддю		
Лекція 1.	Активність в обговоренні питань лекції	2
Практична робота 1.	Демонструвати толерантну поведінку, виявляти повагу до культурних, релігійних, етнічних відмінностей, розрізняти вплив стереотипів та упереджень	5
Самостійна робота 1.	Здатність здійснювати аналітичний огляд чинного законодавства України, яке регламентує державну систему соціальної підтримки	5
Лекція 2	Активність в обговоренні питань лекції	2
Практична робота 2.	Теоретично аргументувати шляхи подолання проблем та складних життєвих обставин, обирати ефективні методи їх вирішення, передбачати наслідки.	10
Самостійна робота 2.	Володіти методами соціальної роботи з різними категоріями отримувачів	10

	соціальних послуг	
Лекція 3	Активність в обговоренні питань лекції	2
Практична робота 3.	Використовувати методи соціальної діагностики у процесі оцінювання проблем, потреб, специфічних особливостей та ресурсів клієнтів.	10
Самостійна робота 3.	Здатність здійснювати оцінку потреб сім'ї	10
Лекція 4	Активність в обговоренні питань лекції	2
Практична робота 4.	Використовувати методи профілактики для запобігання можливих відхилень у психічному розвитку, порушень поведінки, міжособистісних стосунків, для розв'язання конфліктів, попередження соціальних ризиків та складних життєвих обставин.	10
Самостійна робота 4.	Володіти інформацією про соціальні послуги, що надаються сім'ям, дітям та молоді	10
Модульна контрольна робота 1.	Володіти знаннями теоретико-методичних засад соціальної роботи з сім'ями, дітьми та молоддю	22
Всього за модулем 1		100
Модуль 2. <i>Практичні аспекти соціальної роботи з сім'ями, дітьми та молоддю</i>		
Лекція 1.	Активність в обговоренні питань лекції	2
Практична робота 1.	Виявляти сильні сторони та залучати особистісні ресурси клієнтів, ресурси соціальної групи і громади для розв'язання їх проблем, виходу із складних життєвих обставин.	10
Самостійна робота 1.	Володіти особливостями соціальної роботи з сім'ями	10
Лекція 2	Активність в обговоренні питань лекції	2
Практична робота 2.	Виявляти етичні дилеми та суперечності у професійній діяльності та застосовувати засоби супервізії для їх розв'язання, в тому числі на етапі раннього втручання.	10
Самостійна робота 2.	Розуміти державну політику щодо дітей в умовах воєнного стану	10
Лекція 3	Активність в обговоренні питань лекції	2
Практична робота 3.	Використовувати спеціалізоване програмне забезпечення у ході розв'язання професійних завдань, в тому числі на етапі раннього втручання	10
Самостійна робота 3.	Володіти знаннями соціальної роботи у сфері захисту прав та інтересів дітей соціально-вразливих категорій	10
Лекція 4	Активність в обговоренні питань лекції	2
Практична робота 4.	Самостійно визначати ті обставини, у з'ясуванні яких потрібна соціальна	10

	допомога.	
Самостійна робота 4.	Володіти знаннями соціальної роботи з молоддю	10
Модульна контрольна робота 2.		12
Всього за модулем 2	<i>Здатність забезпечувати соціальну роботу з сім'ями, дітьми та молоддю</i>	100
Навчальна робота	$(M1 + M2)/2 \cdot 0,7 \leq 70$	
Екзамен	30	
Всього за курс	$(\text{Навчальна робота} + \text{екзамен}) \leq 100$	
Курсовий проект/робота (за наявності)	+	100

8.2. Шкала оцінювання знань здобувача вищої освіти

Рейтинг здобувача вищої освіти, бали	Оцінка за національною системою (екзамени/заліки)
90-100	відмінно
74-89	добре
60-73	задовільно
0-59	незадовільно

8.3. Політика оцінювання

Політика щодо дедлайнів та перескладання	Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку. Перескладання модулів відбувається із дозволу лектора за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).
Політика щодо академічної доброчесності	Списування під час контрольних робіт та екзаменів заборонені (в т.ч. із використанням мобільних девайсів). Реферати повинні мати коректні текстові посилання на використану літературу
Політика щодо відвідування	Відвідування занять є обов'язковим. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, міжнародне стажування) навчання може відбуватись індивідуально (в он-лайн формі за погодженням із деканом факультету)

9. Навчально-методичне забезпечення:

- електронний навчальний курс навчальної дисципліни (на навчальному порталі НУБіП України eLearn - <https://elearn.nubip.edu.ua/course/view.php?id=3487>)
- посилання на цифрові освітні ресурси:
 1. Про забезпечення соціального захисту дітей, які перебувають у складних життєвих обставинах : Постанова Кабінету міністрів України № 585 від 1 червня 2020 року. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/585-2020-%D0%BF#n13>
 2. Про запобігання та протидію домашньому насильству : Закон України № 2229-VIII, прийнятий Верховною Радою України 07.12.2017 року. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2229-19#Text>
 3. Про органи і служби у справах дітей та спеціальні установи для дітей: Закон України № 20/95-ВР, прийнятий Верховною Радою України 24.01.1995 року. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/20/95-вр#Text>
 4. Про організацію надання соціальних послуг : Постанова Кабінету міністрів України № 587 від 1 червня 2020 року. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/587-2020-п#Text>

5. Про охорону дитинства : Закон України № 2402-III, прийнятий Верховною Радою України 26.04.2001 року. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2402-14#Text>
6. Про соціальні послуги : Закон України № 2671-VII, прийнятий Верховною Радою України 17.01.2019 року. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2671-19#Text>
7. Про соціальну роботу з сім'ями, дітьми та молоддю : Закон України № 2558-III прийнятий Верховною Радою України 21.06.2001 року. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2558-14#Text>
8. Сімейний кодекс України : Закон України №2947-III, прийнятий Верховною Радою України 10.01.2002 р. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2947-14#Text>

- підручники, навчальні посібники, практикуми;

1. Пеша І.В., Сопівник І.В., Галайдюк В.В., Кошук О.Б. С 69 Соціальна робота з сім'ями, дітьми та молоддю. Навчальний посібник. Київ: Компрінт, 2023. 449 с.

10. Рекомендовані джерела інформації

1. Спільно до нових послуг. Керівництво із впровадження соціальних послуг для сімей з дітьми в громадах. Частина II. Ведення випадку та міжвідомча взаємодія. Посібник / Дащаківська О.Ю., Стельмах С.С., Максименко К.М. Київ, 2021. 72 с
2. Пеша І.В., Сопівник І.В., Галайдюк В.В., Кошук О.Б. С 69 Соціальна робота з сім'ями, дітьми та молоддю. Навчальний посібник. Київ: Компрінт, 2023. 449 с.
3. Пеша І. Програма «Молодіжний працівник» як дієвий інструмент реалізації молодіжної політики в Україні. Соціальна робота та соціальна освіта. 2021. Вип. 2(7). С.173-184.
4. Дослідження потреб і викликів молодіжних центрів України різної форми власності місцевого, обласного та національного рівнів. Проєкт звіту. Проєкт Ради Європи «Молодь за демократію в Україні: Фаза II», Міністерство молоді та спорту України. Київ, 2022.